

Warszawa, 25 lutego 2022 r.

dr hab. Mariusz Bidziński, prof. USWPS

Katedra Prawa Publicznego, Wydział Prawa w Warszawie
SWPS Uniwersytet Humanistycznospołeczny

RECENZJA

DOROBKU NAUKOWEGO PANA DRA SEBASTIANA SIKORSKIEGO ORAZ OSIĄGNIĘCIA NAUKOWEGO „ADMINISTRACJA OCHRONY ZDROWIA W POLSCE – MIĘDZY ŚWIADCZENIEM A REGLAMENTACJĄ”

1. UWAGI OGÓLNE

Niniejsza recenzja przygotowana została zgodnie z wnioskiem dra hab. Artura Kotowskiego, prof. ucz. Dyrektora Instytutu Nauk Prawnych Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego, prowadzonym na wniosek dra Sebastiana Sikorskiego. Procedura przeprowadzana jest w oparciu o przepisy ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce w oparciu o Rady Doskonałości Naukowej z dnia 21 grudnia 2021 r. w sprawie wyznaczenia części składu komisji habilitacyjnej w postępowaniu w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego dr. Sebastianowi Sikorskiemu w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki prawne (wszczęte w dniu 20 września 2021 r.) oraz Uchwały 29/2021/2022 Rady Dyscypliny Nauki Prawne UKSW z dnia 21 grudnia 2021 r. w sprawie wyznaczenia składu komisji habilitacyjnej w niniejszym postępowaniu.

Wymogi w zakresie uzyskania stopnia naukowego doktora habilitowanego określone zostały w treści ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 478, 619, 1630, 2141, 2232, dalej: Ustawa). Zgodnie z treścią art. 219 Ustawy do postępowania habilitacyjnego może zostać dopuszczona osoba, która spełnia łącznie trzy przesłanki: 1) posiada stopień naukowy doktora; 2) legitymuje się osiągnięciem naukowym stanowiącym znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny oraz 3) wykazuje się istotną aktywnością naukową realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej.

2. POSIADANIE STOPNIA NAUKOWEGO DOKTORA

Z przedstawionych recenzentowi dokumentów wynika, że wnioskodawca uzyskał stopień doktora nauk prawnych w zakresie prawa nadany uchwałą Rady Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 1 lipca 2008 r. na podstawie pracy pt. *„Charakter prawny gwarancji bankowej w świetle kauzalności czynności prawnych”*. W efekcie przesłanka określona w art. 219 ust. 1 pkt. 1 Ustawy została spełniona.

3. WYMOGI FORMALNE OSIĄGNIĘCIA NAUKOWEGO

Habilitant jako dzieło naukowe stanowiące znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny wskazał publikację pt. *Administracja ochrony zdrowia w Polsce – między świadczeniem a reglamentacją*, Warszawa 2021, ISBN 978-83-8223-795-5, ss. 549 (w tym tekst właściwy str. 13 – 495). Publikacja wydana została w punktowanym wydawnictwie, co spełnia wymóg, o którym mowa w art. 219 ust. 1 pkt. 2 lit. a Ustawy w zw. z art. 267 ust. 2 pkt. 2 Ustawy.

4. OCENA AKTYWNOŚCI NAUKOWEJ HABILITANTA

Habilitant ukończył studia prawnicze na Wydziale Prawa Uniwersytetu w Białymstoku w 2001 r. Następnie w 2008 r. uzyskał stopień doktora nauk prawnych w zakresie prawa nadany uchwałą Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 1 lipca 2008 r.

W zakresie aktywności dydaktycznej, Habilitant legitymuje się doświadczeniem poczynszony od 2009 r. W latach 2009 – 2014 był adiunktem w Prywatnej Wyższej Szkole Businessu, Administracji i Technik Komputerowych w Warszawie. Równocześnie pełnił funkcję adiunkta w Wyższej Szkole Przedsiębiorczości w Warszawie (2013-2015), w latach 2015 – 2018 adiunkta w Zakładzie Prawa i Administracji, Wydział Administracji i Nauk Społecznych Politechniki Warszawskiej, zaś aktualnie (od 2018 r.) pełni funkcję adiunkta w Katedrze Prawa Administracyjnego i Samorządu Terytorialnego, Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. Poza aktywnością typowo dydaktyczną (akademicką sensu stricto), Wnioskodawca uczestniczył również w szeregu wydarzeń gospodarczych – komercyjnych, podczas których wygłaszał wykłady i referaty (12 różnych wydarzeń).

Zgodnie z treścią autoreferatu oraz przedłożonego wykazu, Wnioskodawca był uczestnikiem licznych konferencji naukowych, w tym według analizy Recenzenta ponad 20 krajowych, 3-4 zagranicznych oraz 4 wydarzeń o nieco innym (jakkolwiek wciąż

naukowym) charakterze. (krajowych i zagranicznych). W tym też obszarze Pan dr Sebastian Sikorski legitymuje się udziałem w komitetach organizacyjnych i naukowych konferencji (w liczbie 5-ciu). Nadto, jak zostało wskazane w przesłanym materiale aktywność naukowa obejmuje również uczestnictwo w programach – projektach badawczych, członkostwo w organizacjach i stowarzyszeniach, członkostwo w komitetach redakcyjnych (jako stały recenzent, z-ca redaktora naukowego), ale również uczestnictwo w programach europejskich i zespołach badawczych. Liczba obszarów, w jakich Wnioskodawca przejawia swoją aktywność nie budzi jakichkolwiek wątpliwości Recenzenta, co do istotnego wkładu i zaangażowania w rozwój nauki i jej popularyzację w różnych środowiskach – nie tylko akademickich, ale w środowiskach określonych specjalizacji, gospodarce i innych.

Jednocześnie Habilitant legitymuje się doświadczeniem w zakresie recenzowania prac naukowych, opiniowaniu – wykonywaniu specjalistycznych ekspertyz prawnych, jak też udziale w charakterze eksperta w zespole przy NIL, BGK czy UMP. Pod tym względem w ocenie Recenzenta, działalność Wnioskodawcy również zasługuje na uznanie.

Z treści przedłożonego wraz z dokumentacją Autoreferatu nie wynika, by doktor Sebastian Sikorski był promotorem jakiegokolwiek pracy licencjackiej, magisterskiej czy też promotorem pomocniczym w ramach postępowania o nadanie stopnia naukowego doktora, co zapewne zostanie wyjaśnione, w przypadku dojścia do dalszego etapu niniejszego postępowania habilitacyjnego.

W odniesieniu do obszaru publikacyjnego, należy wskazać, że Habilitant, poza analizowaną w dalszej części monografią naukową pt. *Administracja ochrony zdrowia w Polsce – między świadczeniem a reglamentacją*, Warszawa 2021, ISBN 978-83-8223-795-5, ss. 549 (w tym tekst właściwy str. 13 – 495), nie popełnił innej monografii naukowej. W zakresie publikacji *Innowacje w ochronie zdrowia. Aspekty prawne, ekonomiczne i organizacyjne*, Warszawa 2020 pełnił funkcję współredaktora naukowego oraz współautora jednego z rozdziałów (rozdział VIII). W obszarze rozdziałów w monografiach naukowych jest autorem 5 rozdziałów oraz współautorem lub współautorem 8 rozdziałów (z czego 4 z M. Florczak). Poza rozdziałami w monografiach naukowych jest autorem 1 rozdziału w publikacji popularnonaukowej i współautorem 1 rozdziału również w publikacji popularnonaukowej. Wnioskodawca jest także autorem (lub współautorem) w 10 artykułach naukowych. Analiza treści poszczególnych publikacji (rozdziałów oraz artykułów naukowych) wskazuje, iż podejmowane tematy mają niejednokrotnie istotne znaczenie dla nauki, co pomimo ich nieznacznej liczby oraz wielu publikacji współautorskich, pozwala uznać, że ten obszar rozwoju naukowego i wkładu Habilitanta jest w niniejszym postępowaniu wystarczający. Zdecydowana większość publikacji dotyczy szeroko rozumianego obszaru

zdrowia i medycyny, jakkolwiek pojawią się także artykuły dotyczące spółek prawa zagadnień cywilistycznych. Oceniając przedłożone Recenzentowi artykuły należy wskazać, że artykuł *Health care as a personal and social asset* w ocenie Recenzenta treściowo wymyka się z kategorii artykułów właściwych dla nauk społecznych, nauki prawne. Jego treść ma charakter opisowy i bardziej socjologiczny, ogólny, niżli prawny. Jest on w swojej treści ciekawy i pokazuje zupełnie inny punkt widzenia, pozaprawny, jakkolwiek obszarem niniejszego postępowania jest jednak aspekt związany z naukami prawnymi. Z kolei artykuły: *Analiza prawna dopuszczalności i udzielania świadczeń zdrowotnych na zasadach komercyjnych przez SPZOZ* oraz *Konstytucyjne podstawy szczególnej opieki zdrowotnej nad osobami niepełnosprawnymi*, są w ocenie Recenzenta dziełami spełniającymi i wpisującymi się w wymogi nauk prawnych. *De facto* treści w nich zawarte warte są głębszej analizy. Tożsame stanowisko należy wyrazić w zakresie artykułu *Nowe zawody w podstawowej opiece zdrowotnej w Polsce* oraz *Administracja w ochronie zdrowia*. Podobne stanowisko należy wyrazić w kontekście artykułów zamieszczonych w Tomie III Dorobku Naukowego (14 pozycji) i części Tomu IV Dorobku Naukowego oraz popularnonaukowego (poz. 1-6). Te artykuły ocenić należy jako mające znaczenie dla nauki. Wyrażone w nich zostały podglądy Habilitanta, niejednokrotnie ciekawe i interesujące przemyślenia i spostrzeżenia. W tym zakresie Recenzent nie ma uwag, natury merytorycznej, jakkolwiek część z postawionych hipotez pozwala, a czasami wręcz zachęca do dyskusji.

5. OCENA MERYTORYCZNA OSIĄGNIĘCIA NAUKOWEGO

5.1 Struktura pracy, źródła naukowe i akty prawa

Przedstawiona do recenzji jako dzieło naukowe stanowiące znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny wskazał publikacja pt. *Administracja ochrony zdrowia w Polsce – między świadczeniem a reglamentacją*, Warszawa 2021, ISBN 978-83-8223-795-5, ss. 549 (w tym tekst właściwy str. 13 – 495) składa się z pięciu rozdziałów, poprzedzonych wykazem skrótów, wprowadzeniem i uwieńczonych podsumowaniem i bibliografią. Analiza konstrukcji poszczególnych rozdziałów nie budzi większych zastrzeżeń Recenzenta. Poszczególne części publikacji stworzone zostały w sposób przemyślany oraz chronologiczny, pozwalający czytelnikowi przejść od zagadnień natury ogólnej lub historycznej, do rozważań aktualnych lub problemowych. Niemniej jednak pewne wątpliwości Recenzenta budzą zbyt obszerne dwa pierwsze rozdziały. O ile zrozumiałym jest próba odpowiedniego „ułożenia pojęciowego” całości publikacji poprzez omówienie i doprecyzowanie siatki pojęciowej, to ujęcie tych rozważań na przeszło 100 stronach publikacji wydaje się zbędne. Podobne wątpliwości Recenzenta budzi rozbudowany

Rozdział II – *Kształtowanie się systemu opieki zdrowotnej w Polsce – rys historyczny*. Zasadnym wydaje się połączenie rozdziału I i II w całość obejmującą kwestie historyczne i pojęciowe, zaś skoncentrowanie się na rozważaniach i problematyce aktualnej. Zastrzeżenie to wydaje się także zasadne z punktu widzenia hipotez i pytań jakie Autor postawił w pracy i zaprezentował w Autoreferacie. Skoncentrowanie tak dużego wysiłku (ponad 170 stron publikacji) na aspekty historyczne, opisowe winno być zdecydowanie przerzucone na rozdziały kolejne – zwłaszcza rozdział IV i V oraz ewentualnie dodatkowo na aspekty, które wydaje się zostały potraktowane powierzchownie lub pominięte, jak np. kwestie komparatystyczne, analityczne etc. Ten obszar plus dodatkowo osadzenie zagadnień reglamentacji i zakresu świadczeń w obszarze orzecznictwa, kazuistycznym i porównawczym zdecydowanie pozytywnie wpłynąłby na merytorykę publikacji, jak też dotyczyłby kwestii jeszcze niezbadanych (lub jedynie częściowo zbadanych w doktrynie).

W pracy Autor postawił hipotezę badawczą, w myśl której weryfikacja obejmować miała kwestię tego, czy kluczowymi funkcjami w ochronie zdrowia są funkcja reglamentacyjna i świadcząca. W szczególności Autor postawił sobie za cel ocenę, czy obie funkcje są wystarczające do opisanego pełnej aktywności administracji w ochronie zdrowia, jakie są możliwości i celowość wyodrębnienia innego rodzaju administracji mając na względzie rosnące znaczenie tworzenia i utrzymywania infrastruktury w ochronie zdrowia. Dodatkowo Autor stawia pytania: na ile wypracowana w doktrynie prawa administracyjnego kategoria pojęciowa funkcji jako narzędzia badawczego jest nadal przydatna oraz na ile adekwatnie opisuje współczesną ochronę zdrowia w Polsce. Odpowiedzi na postawione pytania, analizę oraz próbę wyjaśnienia postawionych na wstępie tez Autor próbuje udzielić w rozdziałach merytorycznych (w sensie zakresu postawionych pytań), to jest w rozdziale IV i V oraz po części w rozdziale III. Na koniec tej części rozważań należy podkreślić, że Habilitant nie wskazał w sposób jasny, precyzyjny, konkretny wszystkich hipotez badawczych oraz pytań. Recenzent musiał je wyszukać i wyczytać w poszczególnych miejscach nie tylko załączonej publikacji, ale również Autoreferatu. Nie jest to oczywiście błąd merytoryczny, ale z punktu widzenia celu niniejszego postępowania oraz prowadzonych analiz i ocen niezbędne, by nie przeprowadzić wadliwej, zbyt wąskiej lub zbyt szerokiej analizy.

W zakresie wykorzystanych materiałów i źródeł (jakie wylistowane zostały na końcu pracy) należy wskazać, że Wnioskodawca wykazał około 600 publikacji naukowych, blisko 100 aktów normatywnych, kilkadziesiąt orzeczeń, a także raporty NIK, dokumenty urzędowe czy źródła internetowe. Liczba wykorzystanych źródeł wydaje się być wystarczająca, jakkolwiek – w nawiązaniu do poprzednio wyrażonej opinii – brakuje nieco publikacji

dotyczących rozwiązań i sytuacji w innych państwach, a tym samym aktów normatywnych i regulacji odnoszących się do administracji ochrony zdrowia w innych państwach europejskich czy innych.

Niezrozumiała jest systematyka Aktów Prawnych (s. 535 - 546). Pierwszym aktem jest Powszechna Deklaracja Praw Człowieka, EKS, Konwencja, Protokół, Traktat, Dyrektywy, Dekrety Rady Regencyjnej, ustawy zwykłe, zaś wśród nich Konstytucja RP. Recenzent nie może zrozumieć przesłanek, jakimi kierował się Autor przyjmując chaotyczne lub zmienne przesłanki umieszczania poszczególnych aktów po lub przed innymi. Przesłanka czasowości oraz hierarchiczności zdecydowanie nie ma tu zastosowania. W publikacji naukowej dokonujemy odpowiedniego formalnego kreowania treści aktów to przyjąć należy jakiś kierunek: datę, alfabet, hierarchię aktów normatywnych. Co do zasady przyjmuje się hierarchiczną budowę wykazu aktów prawnych – czyli zgodnie z ich ważnością. Podobnie sytuacja ma się w zakresie „Orzecznictwa”.

5.2 Analiza merytoryczna publikacji wskazanej jako dzieło naukowe

W odniesieniu do treści i budowy pracy, wstępne uwagi poczynione zostały w pkt. 5.1 powyżej. Odnosząc się do kwestii szczegółowych w zakresie rozdziału I zatytułowanego *Administracja publiczna – definicja, funkcje i rodzaje – siatka pojęciowa* (ss. 27 – 145) należy wskazać, iż Autor w sposób przemyślany i poprawny dokonuje jego podziału strukturalnego. W pierwszej części omówione zostały zagadnienia dotyczące pojęcia administracji publicznej, jej funkcje oraz podział systemowy. To pozwoliło przejść Autorowi płynnie do pojęcia administracji świadczącej, która stanowi główny obszar analizowanej publikacji. W zakresie podpunktów składających się na rozdział I, poruszane są poglądy przedstawicieli doktryny, własne wnioski Autora, przemyślenia, oceny rozwiązań i konkluzje. Całościowe podsumowanie tej części pracy ujęte zostało w osobnym pkt. 6 (str. 139 - 144). Habilitant wskazuje w nim m.in. wyraźnie, że zakres udzielanych świadczeń jest nierozzerwalnie związany funkcjami administracji, ale również podkreśla pewne wątpliwości w obszarze administracji infrastruktury w kontrze do administracji świadczącej oraz reglamentacyjnej.

Rozdział drugi pt. *Kształtowanie się systemu opieki zdrowotnej w Polsce – rys historyczny* (s. 145 – 204) jest typowym rozdziałem historycznym – ewolucyjnym, gdzie Autor odnosi się w sposób opisowy do procesu tworzenia systemu. W tym kontekście jest to fragment w dużym stopniu odtwórczy, jakkolwiek dający Recenzentowi pewną satysfakcję w obszarze wniosków wyrażonych na końcu rozdziału (195 – 204). Odnosząc się do kwestii

szczegółowych, w ocenie Recenzenta pierwsza część (pkt. 1 rozdziału) mógłby zostać zupełnie pominięty, zaś ramy mogły koncentrować się na systemie bardziej współczesnym – XX i XXI wieku. Konkluzja wynika z faktu, iż zakres ten został po prostu zasygnalizowany, ale nie rozwinięty. Jest on bez względu na objętość tej części z punktu widzenia pracy zbędny i niepotrzebnie zajmuje miejsce dla rozważań stricte merytorycznych. Przegląd ewolucji systemu, kształtowania się poszczególnych rozwiązań w okresie II RP, PRL, a następnie po transformacji ustrojowej oraz reformy wdrażane na przełomie XX i XXI w. został ujęty przez Autora w sposób prawidłowy. Na koniec rozdziału w ocenie Recenzenta, Habilitant wyciągnął prawidłowe wnioski związane z procesem ewolucji funkcji świadczącej. Faktem jest, że przez ostatnie kilkadziesiąt lat system ewaluuje w stronę reglamentacji, ale jednocześnie decentralizacji systemowej. Implementowane zmiany de facto odbywają się na zasadzie swoistego rodzaju prawnej „sinusoidy”, w zależności od klasy politycznej i jej programów oraz poziomu rozwoju społecznego, nauki i dominujących grup społecznych. Efekt ten będzie zdecydowanie postępował, choć wysoce prawdopodobnym jest odejście od tego systemu w przyszłości na system zdominowany przez usługi prywatnoprawne, ograniczając powszechność i spektrum usług do pełnego minimum.

W rozdziale III pn. *Ochrona zdrowia na tle postanowień Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z 1997 r. oraz prawa międzynarodowego i europejskiego* (s. 205 - 259) Habilitant odnosi się do ochrony zdrowia w dwóch obszarach. Pierwszy z nich „międzynarodowo-europejski” potraktowany został przez Autora w sposób bardzo pobieżny. Ujęte na str. 205 – 216 rozważania, gdzie sporą część treści stanowią przypisy zagadnienia ogólne oraz cytaty z przepisów poszczególnych aktów normatywnych prowadzi Recenzenta do wniosku, że Autor zupełnie tego zakresu nie przeanalizował. Wylistowanie pokrótce do aktów prawnych i przepisów, bez głębszej refleksji, odniesienia się do norm szczegółowych, polemiki i analiz, czyni tę część publikacji mało istotną, by nie powiedzieć nie wartościową (zwłaszcza w stosunku do jej innych fragmentów). W ocenie Recenzenta ten obszar zdecydowanie wymaga rozbudowy i analizy, by nabrać wartość istotną dla nauki, nie zaś jedynie odtwórczą. Chyba, że Habilitant dla pewnej konsekwencji metodologicznej i przejrzystości pracy zupełnie by ten obszar pominął, podkreślając jednocześnie i dobrze uzasadniając ograniczenia się w ramach swoich rozważań wyłącznie do systemu krajowego. Argumentacja ta jest tym bardziej zasadna, że następnie we wnioskach na str. 253 Autor podkreśla małe „zaangażowanie” struktur UE w regulacje dotyczące ochrony zdrowia. Konkluzja ta jednak nie wynika z treści i przeprowadzonej analizy, które moglibyśmy odnaleźć w publikacji (tożsama konkluzja dotyczy wniosków na kolejnych stronach 254, 255 i 256).

W dalszej części rozdziału (pkt. 2) Autor przeprowadza rozważania na gruncie Konstytucji RP. I tu ze strony Recenzenta pozostaje spory niedosyt. Są to rozważania natury ogólnej, niewprowadzające istotnych rozważań, wniosków czy ocen do istniejącego systemu i poglądów doktryny. Ten obszar został również potraktowany przez Wnioskodawcę bardziej w kategoriach rozdziału czy punktu „must be”, niż badawczym. Brakuje tu wielu poglądów doktryny, wielu publikacji i artykułów naukowych, jakie w obszarze prawa konstytucyjnego są dostępne i mogłyby się przydać w procesie analizy, a następnie wniosków. Na końcu „Wniosków” Autor zresztą podkreśla, że „minęło 30 lat (...) być może nadszedł czas...”. Recenzent się z tym w całości zgadza, jakkolwiek liczył, iż te kwestie z tacji tematu publikacji będą tu właśnie poruszane. Brak rozważań w tym zakresie, a co za tym idzie dwa pierwsze punkty rozdziału III pozostawiają zatem merytoryczny i analityczny niedosyt. Podjęcie tej tematyki, właśnie na poziomie habilitacyjnym stanowiłoby nieodzowny wkład w naukę i jej rozwój. Pozwoliłoby zmierzyć się z istniejącymi poglądami, przyczyniłoby się być może do pogłębionej dyskusji, a co więcej Autor mógłby zaproponować nowe oryginalne rozwiązania lub koncepcje. Recenzent ufa, iż pomimo krytycznej oceny tej pracy, mając na względzie wkład i wysiłek dotychczas poświęcony, Autor będzie miał siłę, aby ten obszar zgłębić i przeanalizować, wypełniając istniejącą lukę w doktrynie i nauce. Pozostałe punkty rozdziału 3-5 również należałoby rozwinąć, jakkolwiek w tym obszarze istnieją osobne monografie i publikacje, które tematykę tę zgłębiają, zaś jej pogłębianie w niniejszej pracy mogłoby narazić Autora na zarzut zbyt dalekiego odejścia od tematu głównego.

Czwarty rozdział *Współczesna administracja publiczna w systemie ochrony zdrowia w Polsce* (s. 261 - 404) obejmuje chyba najważniejszy – z badawczego punktu widzenia – obszar analizowanej publikacji. Po pierwsze przeprowadzone są rozważania na temat administracji reglamentacyjnej i jej funkcji w ramach ochrony zdrowia. W tym też zakresie analizę poddany został aktualnie obowiązujący system, także z uwzględnieniem regulacji i faktów pandemicznych. Autor bardzo trafnie analizuje i polemizuje z istniejącymi rozwianiami wskazując *de facto* tezy co choćby organizacyjnoprawnej formy NFZ. Dokonana analiza podmiotowa wydaje się być pełna, poczynawszy od administracji centralnej i rządowej, poprzez administrację terenową i jednostki jej podporządkowane. Dalej ciekawe wnioski zwarte zostały w zakresie obowiązującego systemu ochrony zdrowia w ujęciu administracji świadczącej (s. 325 i n.). Poparcie tych rozważań raportami NIK, które dość mocno analitycznie opisują i badają zagadnienia w tym zakresie, czyni pracę w tym zakresie jeszcze bardziej ciekawą. Warto podkreślić, że w raportach NIK podniesiono wiele zastrzeżeń oraz wniosków *de lege ferenda* co do istniejącej struktury i zasada funkcjonowania. W tej części pracy Autor wyraźnie dokonuje odpowiedzi na postawione

tezy i pytania, które stanowiły kanwę przeprowadzonych badań i analiz (s. 380 i n.). Co więcej, w pkt. 3 analizowanego rozdziału, Autor odnosi się także do kwestii wyodrębnienia administracji infrastruktury oraz jej funkcji.

Ostatni, piąty rozdział zatytułowany *Zakres świadczeń opieki zdrowotnej realizowanych w ramach administracji świadczącej oraz formy działania administracji publicznej w ochronie zdrowia* dotyka dwóch podstawowych kwestii. Po pierwsze obszarem analizy i badań jest zagadnienie zakresu świadczeń oraz zasady ich finansowania. Po drugie Autor analizuje również kwestie dotyczące formy działania administracji publicznej w obszarze ochrony zdrowia. W odniesieniu do pierwszego ze wskazanych obszarów należy wskazać, że trudno jest de facto przyjąć jednolite stanowisko co do zakresu świadczeń i ich finansowania. Z jednej strony mamy bowiem do czynienia z modelem powszechnym, z drugiej prywatnym, a pomiędzy nimi istnieją systemy mieszane. Każdy z tych modeli ma swoje cechy pozytywne oraz wady, jakkolwiek implementacja jednego z tych rozwiązań uwarunkowana jest licznymi przesłankami nie tylko prawnymi, ale także ekonomicznymi, społecznymi, poziomem rozwoju etc. Autor de facto podkreśla pewną trudność w dostępie do świadczeń (choćby na str. 413). Co ciekawe w tej części publikacji odnosi się również do rozwiązań występujących w innych państwach. I tu powstaje, sygnalizowany już uprzednio niedosyt Recenzenta, w zakresie merytorycznego zakresu publikacji. Na przykładzie rozdziału V wyraźnie widać, jak daleko idące wnioski można wysnuć poprzez porównanie różnych systemów i modeli prawnych w obszarze ochrony zdrowia. Tego elementu brakuje w poprzednich rozdziałach (o czym była mowa wcześniej). W analizowanym rozdziale też jednak, mimo pozytywnej oceny kierunku badań i podjęcia działań analitycznych, brakuje wyraźnych porównań, tabel zestawień i szerszych koncepcji. Pod względem naukowym, jak też w ocenie Recenzenta, wniosków *de lege ferenda*, analiza taka stanowiłaby bardzo ciekawy, a być może nawet istotny wkład w naukę. Zasadnym byłoby porównanie, poza zakresem świadczeń, również modeli finansowania. Na koniec tych uwag, Recenzent nie zgadza się natomiast z Autorem, iż należy wprowadzić dodatkowe źródła finansowania w postaci opłat za określone świadczenia (str. 442 i 443). Wydaje się, że pierwszym krokiem jest stworzenie wydolnego systemu świadczeń, zminimalizowanie biurokracji, zredukowanie „pustych przebiegów”, eliminacja świadczeń zbędnych, kolejkowania oraz szeregu innych sytuacji patologicznych, które implikują niewydolność aktualnie obowiązującego systemu. Dopiero po „wyczyszczeniu” wadliwych regulacji i struktur oraz procesów działania, zasadnym jest rozważenie ewentualnych zmian. Oczywiście jest to obszar do dyskusji, jakkolwiek, jednoznaczne stwierdzenie o konieczności przekazania dodatkowych środków do obszaru, który de facto przyjmie każde środki, bez względu na ich wysokość i źródło, może okazać się jedynie „łataniem dziury”, nie zaś rozwiązaniem.

6. WNIOSKI KOŃCOWE

Reasumując powyższe rozważania, pomimo pewnych zastrzeżeń i wniosków krytycznych do poszczególnych rozdziałów, zawartych w nich treści, jak również braków, których eliminacja zdecydowanie w ocenie Recenzenta wpłynęłaby na istotną wartość analizowanej publikacji i znaczny wkład w naukę, w ocenie Recenzenta przedstawiona przez Habilitanta monografia pt. *Administracja ochrony zdrowia w Polsce – między świadczeniem a reglamentacją*, Warszawa 2021, ISBN 978-83-8223-795-5, jak również, jak również przedłożony Recenzentowi do analizy i oceny dorobek naukowy, aktywność naukowa i organizacyjna, potwierdzają spełnianie wszystkich ustawowych warunków nadania stopnia doktora habilitowanego, o których mowa w art. 219 ust. 1 pkt. 1-2 Ustawy.

Stwierdzam, że osiągnięcia naukowe dra Sebastiana Sikorskiego odpowiadają wymogom określonym w art. 219 ust. 1 i 2 Ustawy i uzasadniają wniosek o podjęcie przez Komisję Habilitacyjną uchwały wyrażającej pozytywną opinię w przedmiocie nadania Panu dr Sebastianowi Sikorskiemu stopnia doktora habilitowanego.

dr hab. Mariusz Bidziński, prof. Uniwersytetu SWPS

